

מראה הדם

תיאור מכת דם על פי מדרשי חז"ל

- פרשת וארא תשע"ו -

א.

פטימה. עמדה ליד התנור, מכניסה גזרי עצים, תוך שהיא מוודאת שהם לא לחים או רטובים מדי. דבר המשפיע ישירות על טיב הלחם הנאפה, ובעקיפין למצב רוחו של בעלה, שאף כך צריכה היא לרחמים גדולים שיעבור היום-והלילה בלי פגע ומכשול.

מזה שנים. כך היא הסדר. בעוד ליל, קמה היא בשקט-בשקט לבל תפריע לבני הבית משנתם העריבה להם-ולעולם. מוציאה את שק הקמח, מערה מלוא ספל קמח לקערת הנחושת, מוסיפה מים מהחבית, לשה עד שהעיסה מתערבבת ומתערבלת דבוקה היטב, לאחר מכן מכסה בסדין שיתפח יפה יפה, אז הולכת היא להכין את התנור לאפייה.

יופי. הייתה מרוצה לעצמה. העיסה תפחה בדיוק כמו שמוחמד אוהב ודורש. גלגלה את העיסה לצורת לחם, בתוספת זילוף מיני שמנים ותבלינים מצריים, הציתה את האש בעצים, הכניסה את הלחם לתנור. אחריה הגיפה את דלת התנור.

עשן חרוך התפשט בהדרגה בבית, כשעיטושי בני המשפחה נשמעו בעוז. כשהם יוצאים ממיטתם, ובעיניים טרוטות שואלים; מה קרה. הצחנה שלטה בכל פינה, העיבה על כל אף, כשהעשן צורב גם הוא כל עין.

"לצאת מן הבית" צעק מוחמד בנשמתו הטרופה-בקולו הצרוד, "קודם כל לצאת" זעק לבנו ששכב שרוע על מיטתו כשייגץ אמיתי "אח"כ נראה מה קרה" תוך הוספת האיום הקבוע "הפושע יתפס וישלם על זה".

אסיפת שכנים מרגשת שכזה לא ראתה שכונת הפלחים מזה שנים רבות. שנים חיים הם פה בסמיכות לנילוס, שואבים כל יום מהנילוס מים ומשקים את השדות. מהיד לפה, בלא צורך להתארגן יחד לחפירת תעלות ארוכות לצורך זרימת המים מהנילוס עד השדה.

עכשיו, כולם פה. אף אחד לא חסר במעמד ההיסטורי. כולם מתגודדים ומתקוטטים יחד, זה טוען בכה, וזה צועק בכה. היא בוכה על העיסה ורעותה מתאוננת על תבשילה.

אחרי דקות ארוכות של בלבול וטירוף, התחילה אשת מוסטפה לבכות שהעולם מתחיל להיחרב... וזה סימן ש... כדמיון המזרחי הטוב עליה.

ברגע זה. קלט מוסטפה שאם מישהו לא יתפוס כאן פיקוד. לבסוף, גם הוא ישתגע.

"שקט" צעק מוסטפה בקולו הבס "שקט-שיהיה כאן" כשהוא תופס פיקוד "כולם נשארים פה. אני ומוחמד הגיבור הולכים לבדוק, מה שקרה"

ליבו של מוחמד פרפר כהוגן. האם משוגע הוא להיכנס עכשיו לבית, ואם הבית יחליט ליפול עליו, מה יעשה?

אך למראה עיניהם המעריצות של בניו ואשתו פטימה לעברו-אביהם הגיבור החזק. התאזר בעוז ותעצומות, כשהוא מכריז בקול "אני יכנס עם מוסטפה. אף אחד לא יעיז לזוז ממקומו, מי שזז אני לא אחראי עליו"

ב.

ריח העשן החרוך שקיבל את פניהם מיד בהיכנסם לבית לא הותיר מקום לספק. הריח מגיע מהתנור.

לאט, לאט, נגשו שניהם לתנור, כשהם מסלקים את פתח התנור. לכזה מראה מבהיל, אף אחד לא הכין אותם:

העצים שכבו חרוכים זה ליד זה. נוזל אדום למראה זב ונוטף מעדנות מן העצים על תערובת בלולה של כמה גושים בלתי מזוהים. כשעשן שחור מיתמר כמו מן ארובה ישר לעיניהם המתחלחלות.

הריח המבאיש עם העשן שנכנס לתוך העיניים, גרם חיש מהרה אף לשני פלחים שכאלו, לברוח מן הבית כל עוד נשמתם וריחם עמם.

"כן. סח מוסטפה למוחמד, "גם בבית שלי קרה אותו דבר, למי יש עניין לשפוך דם בתנורים שלנו?"

בעוד מוחמד מנסה לחשוב לאיזה בעל חוב שלו, גם מוסטפה חייב כסף... אולי יתאגדו יחד ו...

איי איי, ננער לו מוסטפה, "אה, בעצם, זה משה. הוא אשם בהכל..."

"מה-מה" הזדעק לו מוחמד "מה אמרת, משה, מי זה, מה זה" "איי פלח בן פלח, לא שמעת? כולם מדברים מזה, לא שמעת כלום? כולם יודעים את זה.

"משה-מנהיג היהודים החדש, התחיל לאחרונה להגיע כל יום לכבוד המלך ירום הודו' בסיוורו

הפרטי-המלכותי 'לפנות בוקר'
ליד הנהר.

"מה" הזדעק לו מוחמד "שם בסיוור האישי של
המלך, ש'אף אחד' לא הולך עמו"

"כן. אך לא זה העניין" קטע אותו מוסטפה בחדות "לא רק
שהוא מפריע לסדר הקבוע של המלך". כשריר נוטף מפיו
מהתקצפותו על החוצפה היהודית "הוא פשוט מגיע לשם,
ומעלה דרישות בלתי לגיטימיות ובעצם אף בלתי ישימות.
הוא טוען, שעל פי בקשת השם אלוקי ישראל צריך להרשות
לכל היהודים לצאת מהארץ, ו..."

"מה?" הצטוו לו מוחמד. "השתגעתי? לשחרר את
היהודים? כל המשק יקרוס, הם הרי כח העבודה והבנייה
של כל הממלכה"

"רגע, תירגע". צרח מוסטפה בניסיון נואש להרגיע את
הרוחות, בהמשיכו "בקיצור, אז משה הזה אמר לאחרונה
למלך. כי אם לא ישלח את היהודים ממצרים, כל המים
במדינה יהפכו לדם"

"אני לא מבין. 'מים' יהפכו ל'דם', לא. זה פשוט לא יכול
להיות" פסק מוחמד בנחרצות ערבית, "שלא יבלבל..."

"מבלבל בראש? זה המציאות. אין מה לעשות. בינתיים, הוא
צדק וב-דם. מה שמפריע לי פה, שזה על חשבוננו.

"סליחה על שאני מצער אותך, ממשיך מוסטפה בהקראת
החדשות. עכשיו אני נזכר, שהוא אמר שגם כל הדגים
שביאור ימותו ויסריחו.

"כן, אבל מי כיבה את האש של התנור?" הצטעק מוחמד
עודו נזכר בבטנו המצפה לאוכל "אתה יודע איזה לחם טוב
היה יוצא, אם הוא לא היה מכבה את התנור"

"אוי' טיפש, תפסיק כבר", התכעס מוסטפה, "משה היהודי
הזה, אמר לפרעה: כל מים יהפכו לדם. כך שאין מה לעשות.
כל העולם בנוי מארבע הכוחות: אש. מים. רוח. עפר."
כשמוחמד מנענע את ראשו בכל כוחו, כמנסה לשכנע
שהוא מבין.

"אז בגזרי העצים יש בתוכו מעט כח מים. עכשיו, תחשוב
רגע. אם זה נהפך לדם ויוצא מהעץ, נו, מה קורה?"

נכון. נכון. התלהב לו מוחמד. "הדם נטף מן העצים וכיבה
את האש."

"די. התפרץ מוסטפה "למה אתה כל כך מרוצה? שהבנת
בסוף מדוע מסריח כאן כל האיזור, ולמה אין מה לשתות?"

אי' מה יהיה פה... יילל מוסטפה.

ג.

כשהוא גורר את מוסטפה לצדו, נעמד מוחמד בחצר
לנוכח השכנים המנמנמים מולו, חולמים בהקיץ
או בשנתם. בקולו הצרוד העיר את כולם:

"כל אחד בלי יוצא מן הכלל, לוקח
בידו כלי חרישה" כשהוא מוריד את הטון.
"מהמידע שהגיע לידינו, כל הנילוס נהפך לדם"
ההלם והתדהמה שאחזה בציבור. נתנו לו זריקת
עידוד. סופסוף כולם יודעים שיש מנהיג לשכונה.

"אנחנו יותר חכמים מכולם" כשכולם מתסכלים לעברו
בהערצה סמויה וגלויה. "נצא יחד לכיוון הנילוס, אך לא עד
הנילוס ממש, נעצור במרחק סביר מן הנילוס, שם עמוק
באדמה איפוא שהם לא הצליחו לקלקל. יש כנראה חללים
מלאים מים, נחפור שם עד שנגיע למים, נשאב את זה,
ויהיה לנו מה לשתות."

ההתרגשות שאחזה בציבור לא ניתנת לתיאור. זאת רק
נאמר. אפי' פניו של מוסטפה-שחום העור, נתכסה בגוון
ארגמני-אדום מחמת הבושה, שלא הוא, חשב על הרעיון.

כשמוחמד הולך בראש, כמנהיג בגדוד. ביזו המעדר הוותיק
הירושה לו מסביו מוחמד הגיבור-הראשון שעל שמו נקרא
לזכרו לגאוות נפשו.

במרץ מצרי התחיל מוחמד לחפור כשסביבו נאספו להם כל
החבורה כולה, "מי שלא יעבוד-לא יקבל מים" צווח בקולו.
בראותם עומדים ומסתכלים, כנהנים למראה עבודתו.

האיום עשה את פעולתו. כולם מתחילים לסחוב מעדרים
או לפחות כלי שדומה לכלי חרישה. צועקים בקול, דוחפים
ונדחפים, רבים ובוכים. העיקר שמוחמד לא יחשוד בהם ח"ו
שהם לא עובדים מספיק.

מוסטפה שאיבד בפעם אחת את כל מעמדו, גמר בדעתו,
שעליו לקבל בחזרה לעצמו את הבכורה, עכשיו ומיד. לפני
שיהיה מאוחר מיד.

הוא החל לחפור בקצב ובמהירות נוראית, כשהוא מוציא
יחד עם זה את כל זעמו שצבור אצלו זה ימים ושנים.

לפתע. הרגיש מין תחושה כאילו המעדר נטמע לאט בעפר,
כהולך להיבלע בתוך האדמה. אה, כמפחד להאמין שהוא
הצליח. הוא קלט. כן. אה, זה מים...

בהתרגשות גוברת צעק וצווח בקול לא לו "מצאתי, מצאתי
מים!". האתים וכלי המלאכה נפלו מידי כולם, כשכולם
ממש, כולל מוחמד רצו (מלשון ריצה), שכן רצו (מלשון
רצון), לראות את הפלא הגדול, 'יש מים'.

מוסטפה, כמבטיח לעצמו את הבכורה, השתטח חיש ארצה,
מכניס כל ראשו לבור, ולוגם להנאתו ולגאוותו מהמשקה
היקר. אחרי הכול, כבר כמה שעות שהוא לא טָעַם טָעַם מים.

מוחמד. נעמד בעמידה יציבה סמוך לבור, כשומר המים
הבלתי רשמי של מצרים. אלו שעמדו שם לפניו, הבינו
בכמה רמזים גסים, ואף ביותר מכך. שהבא בתור
הוא, הוא-מוחמד.

הגרגורים לא נפסקו בעוד מוסטפה מנענע
רגליו 'באושר' כנהנה מכל רגע וטיפה.

האם להרים רגליו כמעשה אבותיו
בכגון דא, או הפעם בעידיני דגאולתא מותר
לו להרים גם את ידו.

אך מוחמד הקדימו, בחנפנות ערבית "תראה אין לי
שום דבר נגדך, אני אישית שותה דם לרוויה, יש לזה
אפילו סגולות רפואיות (לא פשוטות).

"אך, פשוט, יש לי ילד קטן, אלרגי לדם, ואתה יודע, ילד זה
ילד, לא משנה יהודי או ערבי, הילד מתחנן למים" כשקולו
גובר בתחינה, "מה אני יעשה? אתה יודע מה, הרי 'אני' לא
גנב, אני יסחוב לך את החבית הביתה. אבל בתנאי אחד"
כן, נרגע לו יענק'ל, מה התנאי, "כלום. רק ספר לי מאיפוא
אתם לוקחים את המים?" "אה, מן הנילוס" ענה יענקל.

"...חוצפן-עבד שכמוך" התרתח מוחמד "אתה עושה ממני
צחוק. הנילוס מצחין עד פה, ואתה לקחת משם מים? אתה
יודע מה, יהודון. לך אתה לקחת מים מהנילוס..." כשהוא
משחרר צחוק פרוע.

החלטתי שיש לי מים, ויש לי פטימה צודקת שאני 'מוחמד-
הגדול'. כולם התחבאו מתחת החלונות כאילו שאסור לקחת
מהיהודים, ואני מסודר. יש לי מים. כבר אבדוק, לכמה
אנשים זה יספיק, אבל מוסטפה בטח לא יקבל, הוא ניסה
בבוקר להשתלט על העסק, כאילו שהרעיון היה שלו.

בחדר הפנימי בביתו, כשהיה בטוח במאת האחוזים שאף
אחד לא רואה, הרשה מוחמד לעצמו להוריד את החבית
מעל כתפו, כשרק פטימה קבלה 'אישור מיוחד' להיות
נוכחת בחדר בעת 'הסרת הלוט' מהחבית.

מיד בפתיחת החבית, הרגישו שמהו לא בסדר. פטימה
הנמיכה את הטון בשירי הניצחון בשבחו ובחזקו, בד בבד
הסתובבה לעבר הדלת כמנסה, לא להריח.

...צבע האדום הצח, לא הותר מקום לספקות. היהודי הזה
עשה ממנו צחוק, אבל לא סתם; בפרצוף.

לא נשאר לו אלא להסכים לפטימה שהמשיכה בקול נכאים
בסיכומיה, מעתה יש לנו גם: חבית מלאה, דם.

ה.

"יש גבול לכל תעלול" אני יראה להם. בעודו שומט את מכסה
החבית, ומרים רגליו בשעטה.

הפעם לא הוצרך אף לחכות. מיד לנגד עיניו הלך געצ'ל.
באותה תמונה מוכרת ודוקרת. בידו אווז הוא חבית מים,
כשילדיו שרים את הלהיט החדש, מים, מים, מים.

הפעם, החליט מוחמד, בשונה מנוהגו כסדר. הפעם לשם
שינוי ישמע לקול סבתו "לאט. אבל בטוח." נעמד לפני
געצ'ל ומשפחתו, כאומר 'התנועה חסומה'.

כמעשה בעל הבית מושיט ידו לחבית, פותחה, דוחף
לתוכה את חוטמו, כן זה מים. לא לוקח שוב
סיכונים, מציץ בשנית לתוכה, כן, זה מים.

"מוסטפה" הרעים מוחמד "תן
לכולם לשותה" נענועי הרגליים התגברה.
כשהציבור התחיל לקלוט שמהו הסתבך...

אחד, שתיים, שלש. בכוחות משותפים הרימו את
מוסטפה המסכן, שלא הפסיק להקיא דם, וסחבו אותו
לכיוון ביתו. כשהוא מפרפר בין החיים והמוות, בעודו לא
מפסיק לרקוק, דם אחרי דם.

מוחמד נשאר לעמוד ליד הבור. המבטים ש-קרצו השכנים
בינם לבין עצמם בלא להסתכל אף לכיוונו, נתנו לו 'טוב-
טוב' להבין ולהרגיש מה הם חושבים עליו 'מוחמד-הגיבור'
בפרט, ועל הרעיון הפרוע בכלל.

ד.

היו לא תהיה. החליט מוחמד, ומי יעמוד כנגדו.

פטימה אשתו בראותה את מצב רוחו, וכחכמה מניסיון
(כואב), החליטה אף עכשיו להיות מן החכמים ולא מן
הצודקים. נכון, נכון, החרתה אחריו, אסור לשתוק על זה...

"תחשוב מה הולך פה, הוסיפה שמן למדורה 'אתה מוחמד
הגדול' יושב בבית המסריח, הלחם דומה לקציצת דם
מלקמח, כל השטיחים בבית מלאים ברטיבות מדם." כשהוא
מוסיפה לסכם בקצרה. "אוכלים, דם. בוכים, דם. שותים,
דם. רואים, דם. מריחים, דם. נושמים, דם. יושבים על, דם.
שוכבים על, דם. ישנים על, דם. דם, דם, דם.

דם, דם, דם. התחיל מוחמד לזמזם שיר חדש לא מוכר.
תוך כדי שה'דם' המצרי הידוע לשמצה, עולה לפי הקצב
מהלב, עוקף את המוח, ומגיע ישר ל... כח.

מ'לא מחשבה', למעשה.

מרים את רגליו לכיוון הרחוב, פורש את ידיו לשני צדדיו
כשני מלקחיים מוכנים לכל תרחיש. פניו סורקות בעיניים
זועמות ומטריפות, נו, איפוא יש פה איזה יהודי. נו, הוא
מתרגז, איפוא יש כבר איזה יהודי.

יהודי מחוצף. הייתה המחשבה הראשונה שעלתה לו בראש.
מול עיניו ב'קו ישר' בדיוק, צועד לו יענק'ל היהודי, מסביבו
קופצים ילדיו הקטנים.

זה מילא, שירקוד עם ילדיו, אך בידיו מחזיק הוא, בלי שום
בושה, לא פחות ולא יותר, חבית.

היהודי הזה מחזיק בידו חבית מלאה השאובה מאיזה מקום
סודי, כשילדיו שרים עוד להנאתם, מים, מים, מים.

סביבם עומדים ילדי המצרים ומביטים בקנאה בלתי נסתרת,
לצד אבותיהם המציצים בחרון אף נסתרת דרך חרכי החלון.

בלי אומר ובלי דברים, אף לא נשמע קול. יד ימינו בצד
ימין, יד שמאל לשמאל. נותן להבין; הכל היסטוריה.
מעכשיו. החבית, שייכת לי.

יענק'ל היהודי. עמד לו נבהל, מתלבט

